

Przewodnik po programach priorytetowych NFOŚiGW – 2014 rok

Warszawa 2013

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska.

NFOŚiGW – lider systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej nastawiony na EFEKT.

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Przewodnik
po programach priorytetowych
NFOŚiGW – 2014 rok

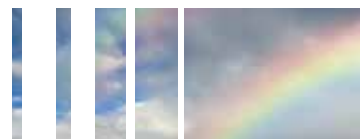
Ochrona i zrównoważone
gospodarowanie zasobami wodnymi

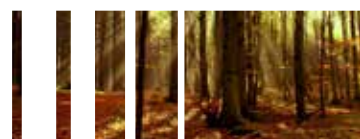
Racjonalne gospodarowanie odpadami
i ochrona powierzchni ziemi

Ochrona atmosfery

Ochrona różnorodności biologicznej
i funkcji ekosystemów

Programy międzydziedzinowe

Spis treści

	Wprowadzenie, kilka słów o NFOŚiGW	7
	Strategia działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.	7
	Programy priorytetowe	8
	Oferta programowa NFOŚiGW na rok 2014	8
1.	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	11
1.1.	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach	13
1.2.	Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych	13
2.	Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	15
2.1.	Racjonalna gospodarka odpadami	17
2.2.	Ochrona powierzchni ziemi	18
2.3.	Geologia i geozagrożenia	19
2.4.	Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin	20
3.	Ochrona atmosfery	21
3.1.	Poprawa jakości powietrza – PROJEKT	24
3.2.	Poprawa efektywności energetycznej – PROJEKT	24
3.3.	Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	26
3.4.	System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)	28
4.	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	31
4.1.	Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo	33
5.	Programy międzydziedzinowe	35
5.1.	Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa	37
5.2.	Zadania wskazane przez ustawodawcę	37
5.3.	Wspieranie działalności monitoringu środowiska	38
5.4.	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków	39
5.5.	Edukacja ekologiczna	39
5.6.	Współfinansowanie LIFE+	40
5.7.	SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW	40
5.8.	Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki	42
5.9.	Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych	43

Przewodnik po programach priorytetowych NFOŚiGW – 2014 rok

Rolą Przewodnika po programach priorytetowych jest prezentacja w skróconej formie oferty programowej NFOŚiGW na rok 2014. W Przewodniku opisano pokrótce zakres poszczególnych programów priorytetowych, wskazano potencjalnych beneficjentów programu, tryb składania wniosków oraz formę i warunki dofinansowania.

Programy zawarte w Przewodniku są zgodne z Listą priorytetowych programów przyjętą przez Radę Nadzorczą w dniu 21 maja 2013 roku i zawierają całą ofertę finansową NFOŚiGW, w tym również programy, w ramach których w roku 2014 nie będą prowadzone nabory wniosków, lecz podpisywane umowy o dofinansowanie dla projektów zgłoszonych w ramach naborów przeprowadzonych w roku 2013.

Przewodnik będzie dostępny w formie elektronicznej na stronie www.nfosigw.gov.pl. Na tej stronie znajdują się również szczegółowe informacje o prowadzonych przez NFOŚiGW konkursach oraz naborach ciągłych, a także wymagania dotyczące naborów wniosków o dofinansowanie.

Wprowadzenie, kilka słów o NFOŚiGW

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), wspólnie z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jako niezależne podmioty prawne, stanowią system finansowania ochrony środowiska w Polsce. Narodowy Fundusz, który w roku 2014 będzie obchodził jubileusz 25 lat funkcjonowania, jest źródłem finansowania przedsięwzięć ekologicznych, głównie o charakterze ponadregionalnym. Natomiast 16 wojewódzkich funduszy od 20 lat wspiera finansowanie ochrony środowiska na poziomie regionalnym.

Podstawą działania Narodowego Funduszu jest ustawa Prawo ochrony środowiska. Aktualnie najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej (w tym Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko) oraz w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) oraz Instrumentu finansowego LIFE+. Głównym celem wdrażanych przez Narodowy Fundusz programów priorytetowych jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki wodnej w naszym kraju. Wdrażanie projektów ekologicznych, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe ze środków zagranicznych oraz dofinansowanie tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu będzie służyło osiągnięciu założonych efektów ekologicznych, wynikających z podjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych.

Strategia działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.

Strategia NFOŚiGW ma na celu określenie roli oraz zadań NFOŚiGW do 2016 roku, z wyznaczeniem planowanych do podjęcia działań do roku 2020. Zdefiniowane w Strategii kierunki, za pomocą wsparcia finansowego udzielanego przez Narodowy Fundusz, mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Zakłada się, iż w okresie realizacji Strategii NFOŚiGW priorytetem stanie się finansowanie przedsięwzięć stanowiących innowacyjne rozwiązania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Strategia działania NFOŚiGW wskazuje cztery priorytety, na których koncentruje finansowanie, tj.:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi.
- ochrona atmosfery.
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Działaniami horyzontalnymi realizującymi cele Strategii NFOŚiGW będą działania związane z edukacją ekologiczną, ekspertyzami, innowacyjnością, niskoemisyjną i zasobooszczędną gospodarką oraz monitoringiem środowiska i zapobieganiem zagrożeniom, a także wspieranie zarządzania środowiskowego.

Jednocześnie zadania podejmowane w ramach realizacji Strategii NFOŚiGW mają na celu maksymalizację skuteczności i efektywności wykorzystania dostępnych środków oraz poprawę relacji z beneficjentami poprzez m.in. konsultowanie ważnych zamierzeń NFOŚiGW, adresowanych do beneficjentów, w szczególności programów priorytetowych. Konsultowanie działań podejmowanych przez NFOŚiGW ma na celu dostosowanie oferty programowej zarówno pod kątem możliwości finanso-

wych beneficjentów, jak również uwzględnienie potrzeb środowiskowych, przy równoczesnym dążeniu do wykorzystania dostępnych środków na finansowanie ochrony środowiska.

Programy priorytetowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zarządza finansami publicznymi przeznaczonymi na działalność ekologiczną poprzez programy priorytetowe. Programy priorytetowe stanowią ofertę dla potencjalnego beneficjenta oraz narzędzie realizacji „Strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”. Programy priorytetowe są tworzone w oparciu o priorytety określone w Strategii oraz o „Listę priorytetowych programów NFOŚiGW”, zatwierdzaną corocznie przez Radę Nadzorczą NFOŚiGW.

Na podstawie zatwierdzonej Listy programów priorytetowych na dany rok opracowywane są programy priorytetowe, które uwzględniają potrzeby środowiskowe, potrzeby i możliwości finansowe beneficjentów oraz stanowią reakcję na zmieniające się otoczenie. Procesem poprzedzającym opracowanie programów priorytetowych są konsultacje społeczne oraz badania rynkowe, a także analiza potrzeb środowiskowych i efektów realizacji poprzednich programów priorytetowych.

Efektem prowadzonych przez NFOŚiGW konsultacji społecznych są nowoczesne, często innowacyjne, „skrojone na miarę” produkty finansowe. Przyczyniają się one do pobudzenia rynku, poprawy jakości produktów i usług, obniżenia cen, a często wytyczają nowe kierunki działania i wyprzedzają nadchodzące zmiany legislacyjne.

Elementem promocji produktów finansowych NFOŚiGW są również kampanie informacyjno – promocyjne, realizowane m.in. we współpracy ze środowiskiem samorządowym oraz partnerami społeczno-gospodarczymi, w szczególności organizacjami pozarządowymi. Wprowadzaniu nowej oferty programowej towarzyszy także szeroka akcja szkoleniowa realizowana przez NFOŚiGW.

Przygotowując ofertę programową na rok 2014 oraz odpowiadając na uwagi beneficjentów dotyczące rozproszenia oferty, NFOŚiGW dokonał analizy i przeglądu programów priorytetowych pod kątem ich konsolidacji i ułatwienia dostępu do informacji dla beneficjentów. W wyniku tego działania ograniczono liczbę programów priorytetowych w ramach obszarów finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Takie działania mają na celu poprawę dostępu dla beneficjentów do oferty finansowej oraz ułatwienie dotarcia do właściwego programu priorytetowego, a także ustandaryzowanie dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku o dofinansowanie.

Program priorytetowy jest podstawowym dokumentem, z którym powinien zapoznać się każdy beneficjent przed rozpoczęciem aplikowania o środki NFOŚiGW. Elementami programu priorytetowego są między innymi:

- cel i wskaźniki jego osiągnięcia,
- podstawy prawne udzielania dofinansowania,
- budżet programu i okres jego wdrażania,
- rodzaje beneficjentów i przedsięwzięć,
- procedura i kryteria wyboru przedsięwzięć,
- szczegółowe zasady udzielania dofinansowania.

Oferta programowa NFOŚiGW na rok 2014

Oferta programowa NFOŚiGW na rok 2014 wpisuje się w realizację Strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 oraz Politykę Ekologiczną Państwa, a także stanowi realizację zobowiązań międzynarodowych Polski. Przygotowana lista programów priorytetowych jest dopasowana do potrzeb, uwarunkowań i możliwości potencjalnych beneficjentów. Oferta zmniejszająca liczbę programów priorytetowych skutkuje większą przejrzystością oraz czytelnie rozgranicza zadania pomiędzy NFOŚiGW a wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Poniżej przedstawiamy listę programów priorytetowych na rok 2014, na podstawie której opracowane zostaną szczegółowe zapisy programów priorytetowych.

Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2014 rok, zatwierdzona przez Radę Nadzorczą

- 1.** Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
  - 1.1.** Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
  - 1.2.** Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych
- 2.** Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
  - 2.1.** Racjonalna gospodarka odpadami
  - 2.2.** Ochrona powierzchni ziemi
  - 2.3.** Geologia i geozagrożenia
  - 2.4.** Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin
- 3.** Ochrona atmosfery
  - 3.1.** Poprawa jakości powietrza
  - 3.2.** Poprawa efektywności energetycznej
  - 3.3.** Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
  - 3.4.** System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)
- 4.** Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
  - 4.1.** Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo
- 5.** Międzydziedzinowe
  - 5.1.** Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa
  - 5.2.** Zadania wskazane przez ustawodawcę
  - 5.3.** Wspieranie działalności monitoringu środowiska
  - 5.4.** Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
  - 5.5.** Edukacja ekologiczna
  - 5.6.** Współfinansowanie LIFE+
  - 5.7.** SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW
  - 5.8.** Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki
  - 5.9.** Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI

Nazwa programu

I.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

Celem programu jest poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez wyposażenie aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków, zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Część 1) Współfinansowanie I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia w ramach I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko:

- budowa i modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej;
- budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych.

Dodatkowo, w przypadku realizacji kompleksowych projektów w zakresie przedsięwzięcia może zostać włączona budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę oraz budowa kanalizacji deszczowej, pod warunkiem przyczyniania się do wypełnienia dyrektywy 91/271/EWG oraz spełniania warunków, iż co najmniej 50% kosztów całkowitych przedsięwzięcia dotyczy kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków.

Część 2) Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia dofinansowywane ze środków krajowych i zagranicznych, z wyjątkiem przedsięwzięć uzyskujących wsparcie w ramach I osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, takie jak:

- budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych (także w zakresie dotyczącym przetwarzania osadów ściekowych),
- budowa, rozbudowa lub modernizacja zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej (zakres przedsięwzięć zgodny z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji).

Zakres programu

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Beneficjenci

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Forma i warunki dofinansowania

Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.
Dopłaty do ceny wykupu obligacji.
Pożyczki.

Nazwa programu

I.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych

Celem programu jest poprawa bezpieczeństwa powodziowego, ograniczenie zjawiska suszy oraz retencjonowanie wody.

Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań związanych ze strategią gospodarki wodnej.

Rodzaje przedsięwzięć:

Budowa, odbudowa i rekonstrukcja obiektów gospodarki wodnej: zbiorników, stopni wodnych, jazów, śluz, kanałów itp.

Zakres programu

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Beneficjenci

- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej

Forma i warunki dofinansowania

Dofinansowanie w formie przekazania środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe) do 100% kosztów kwalifikowanych.

RACJONALNE GOSPODAROWANIE ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

2.1. Racjonalna gospodarka odpadami

Celem programu jest realizacja zasad gospodarki odpadami, a w szczególności hierarchii sposobów postępowania z odpadami, poprzez:

- ustanowienie i utrzymanie powszechnych systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- utworzenie i utrzymanie w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami.

Część 1) Gminne systemy gospodarowania odpadami komunalnymi.

Rodzaje przedsięwzięć:

- zakup urządzeń specjalistycznych do gromadzenia odpadów komunalnych,
- budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- realizacja zadań gminy lub związku międzygminnego związanych z utrzymaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w zakresie odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Część 2) Instalacje gospodarowania odpadami.

Rodzaje przedsięwzięć:

- budowa nowych oraz modernizacja lub rozbudowa istniejących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK),
- rozbudowa lub modernizacja istniejących instalacji przetwarzania odpadów, celem uzyskania statusu RIPOK,
- budowa nowych oraz modernizacja lub rozbudowa istniejących instalacji przeznaczonych do prowadzenia procesów recyklingu (lub przygotowania do recyklingu) selektywnie zbieranych odpadów komunalnych,
- budowa nowych, rozbudowa oraz modernizacja istniejących instalacji:
  - przygotowania odpadów innych niż komunalne do procesu odzysku, w tym recyklingu,
  - odzysku, w tym recyklingu odpadów innych niż komunalne,
  - termicznego przekształcania odpadów innych niż komunalne z odzyskiem energii,
  - unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne w procesach innych niż składowanie
  - wraz z towarzyszącą infrastrukturą służącą selektywnemu zbieraniu odpadów innych niż komunalne.

Część 3) Modernizacja stacji demontażu pojazdów.

Rodzaje przedsięwzięć:

- rozbudowa lub modernizacja stacji demontażu pojazdów, w tym:
  - zakup maszyn i urządzeń związanych funkcjonalnie z procesem demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
  - zakup środków do transportu pojazdów wycofanych z eksploatacji lub odpadów wytworzonych w procesie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Część 4) Uzupelnienie dofinansowania II osi POIiŚ.

Rodzaje przedsięwzięć:

Rodzaje przedsięwzięć w ramach II osi priorytetowej wyszczególnione w *Szczegółowym opisie priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*.

Tryb ciągły

Część 1) Gminne systemy gospodarowania odpadami komunalnymi.

- gminy i związki międzygminne
- przedsiębiorcy – wyłącznie w przypadku przedsięwzięć polegających na budowie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Część 2) Instalacje gospodarowania odpadami.

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki;
- przedsiębiorcy.

Część 3) Modernizacja stacji demontażu pojazdów.

- przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów.

Część 4) Uzupelnienie dofinansowania II osi POIiŚ.

- beneficjenci II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, dla których funkcję Instytucji Wdrażającej pełni NFOŚiGW
- podmioty upoważnione przez ww beneficjentów do ponoszenia wydatków kwalifikowanych.

Pożyczka.

Celem programu jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez rekultywację terenów zdegradowanych, w tym zamykanych składowisk.

Część 1) Przedsięwzięcia wskazane przez GIOŚ – „bomby ekologiczne”.

Rodzaje przedsięwzięć:

- projekty dotyczące unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub działań naprawczych lub rekultywacji zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujące zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskują rekomendację GIOŚ, jako stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym przedsięwzięcia realizowane w formie wykonania zastępczego).
- wykonanie dokumentacji dla przedsięwzięć z zakresu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych oraz działań naprawczych lub rekultywacji zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, likwidujących zagrożenie dla środowiska naturalnego o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym, które uzyskują rekomendację GIOŚ, jako stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, zawierające w szczególności:
  - analizę wariantów (wraz z uwzględnieniem wariantu zerowego) realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem oceny zagrożenia dla zdrowia ludzi i stanu środowiska,
  - analizę możliwości finansowania realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem dopuszczalności pomocy publicznej oraz stosowania zasady „zanieczyszczający płaci”,
  - określenie sposobu usunięcia i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych lub przeprowadzenia działań naprawczych lub rekultywacji, w tym sposobu oczyszczania gleby, ziemi i wód gruntowych lub sposobu ograniczenia możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń,
  - zakres rzeczowy przedsięwzięcia i kosztorys,
  - dokumentację niezbędną do ubiegania się o wymagane prawem decyzje.

Część 2) Rekultywacja terenów zdegradowanych i składowisk odpadów komunalnych

Rodzaje przedsięwzięć:

- przedsięwzięcia polegające na przeprowadzeniu działań naprawczych lub rekultywacji powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych, w tym terenach zanieczyszczonych przez przemysł,
- przedsięwzięcia dotyczące zamykania i rekultywacji składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których składowane były odpady komunalne.

Tryb ciągły.

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki (w tym w części I programu jednostki samorządu terytorialnego realizujące przedsięwzięcia w formie wykonania zastępczego);
- podmioty publiczne działające w imieniu Skarbu Państwa;
- przedsiębiorcy

Dotacja,
Pożyczka.

Nazwa programu

2.3. Geologia i geozagrożenia

Celem programu jest poznanie budowy geologicznej kraju, w tym procesów zachodzących we wnętrzu i na powierzchni ziemi oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom środowiskowym tych procesów.

Część 1) Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalini i wód podziemnych.

Rodzaje przedsięwzięć:

- zadania państwowej służby geologicznej (określone w art. 162 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze) i państwowej służby hydrogeologicznej (określone w art. 105 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne oraz w art. 162 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze).
- badania i prace geologiczne dla ochrony środowiska.
- dokumentowanie zasobów wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych.
- rozpoznawanie możliwości wykorzystania wód uznanych za kopaliny (zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze).

Część 2) Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska.

Rodzaje przedsięwzięć:

- wykonywanie dokumentacji geologiczno-inżynierskich osuwisk stanowiących zagrożenie dla środowiska wraz z projektami budowlanymi zabezpieczenia lub stabilizacji osuwisk,
- wykonywanie prac stabilizacyjnych i zabezpieczających dotyczących osuwisk stanowiących zagrożenie dla środowiska, urządzeń i obiektów ochrony środowiska, gospodarki wodnej, obszarów cennych przyrodniczo i zabytków kultury; prace nie obejmują remontów i modernizacji dróg, budynków, urządzeń i obiektów zagrożonych lub uszkodzonych przez osuwiska.

Zakres programu

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Część 1) Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalini i wód podziemnych.

- Ministerstwo Środowiska,
- Ministerstwo Gospodarki,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (tylko dla zadań służby geologicznej i hydrogeologicznej);
- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki (dla przedsięwzięć innych niż zadania służby geologicznej i hydrogeologicznej)

Część 2) Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska.

- jednostki samorządu terytorialnego,
- spółki akcyjne lub spółki z o.o., w których co najmniej 51 % akcji lub udziałów posiadają jednostki samorządu terytorialnego,
- podmioty (w tym stowarzyszenia zarządzające obiektami zabytkowymi), które są własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- kościoły i organizacje kościelne (osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania).

Beneficjenci

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja

Przekazanie środków PJB (państwowe jednostki budżetowe) – tylko dla części I programu

Nazwa programu

2.4. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin

Zakres programu

Celem programu jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko wynikającego z wydobycia kopalin i likwidacji zakładów górniczych poprzez:

- rekultywację powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych działalnością wydobywczą,
- eliminowanie zagrożeń wynikających z zakresu budowy i użytkowania obiektów budowlanych i wyrobisk zakładów górniczych,
- monitoring stanu środowiska i przeciwdziałanie poważnym awariom w górnictwie.

Rodzaje przedsięwzięć:

- rekultywacja powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych działalnością wydobywczą,
- wprowadzanie technologii ograniczających powstawanie odpadów w trakcie wydobycia i przeróbki surowców,
- ochrona powierzchni ziemi przed skutkami eksploatacji podziemnej i otworowej między innymi poprzez podsadzanie i lokowanie odpadów mineralnych,
- ujmowanie i uzdatnianie wód kopalnianych i wód zasolonych,
- doposażenie jednostek powołanych do prowadzenia działań ratowniczych w górnictwie w aparaturę i sprzęt ratowniczy,
- wspieranie działalności Wyższego Urzędu Górniczego z zakresu ochrony środowiska między innymi poprzez wspieranie działalności wydawniczej, doposażenie Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej w sprzęt niezbędny do gromadzenia i archiwizacji dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych oraz jej udostępniania,
- doposażenie organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalin,
- badania i prace dla ochrony środowiska w górnictwie.

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Beneficjenci

- podmioty i instytucje, których działalność regulują przepisy Prawa geologicznego i górniczego, ustaw restrukturyzacyjnych dotyczących górnictwa, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- jednostki powołane do prowadzenia działań ratowniczych w górnictwie,
- inne podmioty związane z działalnością górniczą.

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja.

Pożyczka.

Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe).

OCHRONA ATMOSFERY

Część 1) Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych

Opracowanie programów ochrony powietrza i planów działania zgodnie z obowiązkiem nałożonym przez:

1. Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (CAFE),
2. Ustawę Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232).

Wykonana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska ocena poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni lub lata poprzednie jest sporządzana w terminie do dnia 31 marca każdego roku i wskazuje strefy, w których poziom substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji.

Wnioskodawca zobowiązany jest do podania wskazanej w ocenie WIOŚ ilości stref na danym terenie, w stosunku, do których powstał obowiązek opracowania programu ochrony powietrza.

W przypadku nie objęcia wnioskiem wszystkich stref, których ocena wskazuje na konieczność opracowania programu ochrony powietrza, lub przewiduje się, iż obowiązek opracowania programu dla innych stref lub substancji powstanie, wnioskodawca zobowiązany jest do wskazania przewidywanego terminu opracowania programu dla stref lub substancji pozostałych wraz ze wskazaniem planowanych źródeł jego finansowania. Program ochrony powietrza powinien być opracowany zgodnie ze wskazaniami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza.

Część 2) KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych, odnawialnych źródeł energii

Celem programu jest zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń tych zanieczyszczeń, dla których zostały opracowane programy ochrony powietrza.

Rodzaje przedsięwzięć:

Dofinansowaniem mogą być objęte przedsięwzięcia ujęte w obowiązujących, na dzień ogłoszenia przez WFOŚiGW konkursu, programach ochrony powietrza, w szczególności:

- przedsięwzięcia mające na celu ograniczanie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem układów wysokosprawnej kogeneracji i odnawialnych źródeł energii, w szczególności:
  - likwidacja lokalnych źródeł ciepła tj.: indywidualnych kotłowni lub palenisk węglowych, kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych i podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej lub ich zastąpienie przez źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła spełniające wymagania emisyjne określone przez właściwy organ. W przypadku likwidacji palenisk indywidualnych zakres przedsięwzięcia może m.in. obejmować wykonanie wewnętrznej instalacji c.o. i c.w.u. lub instalacji gazowej,
  - rozbudowa sieci ciepłowniczej w celu podłączenia istniejących obiektów (ogrzewanych ze źródeł lokalnych przy wykorzystywaniu paliwa stałego) do centralnego źródła ciepła wraz z podłączeniem obiektu do sieci,
  - zastosowanie kolektorów słonecznych celem obniżenia emisji w lokalnym źródle ciepła opalonym paliwem stałym,
  - termomodernizacja budynków wielorodzinnych zgodnie z zakresem wynikającym z wykonanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element towarzyszący przebudowie lub likwidacji lokalnego źródła ciepła opalanego paliwem stałym,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł komunikacji miejskiej w szczególności:
  - wdrażanie systemów zarządzania ruchem w miastach,
  - budowa stacji zasilania w CNG lub energię elektryczną miejskich środków transportu zbiorowego,
  - wdrożenie innych przedsięwzięć ograniczających poziomy substancji w powietrzu, powodowanych przez komunikację w centrach miast (z wyłączeniem wymiany taboru lub silników, przebudowy lub budowy nowych tras komunikacyjnych dla ruchu samochodowego i szynowego),
- kampanie edukacyjne (dotyczy beneficjentów) pokazujące korzyści zdrowotne i społeczne z eliminacji niskiej emisji, oraz/lub informujące o horyzoncie czasowym wprowadzenia ograniczeń stosowania paliw stałych lub innych działań systemowych gwarantujących utrzymanie poziomu stężeń zanieczyszczeń po wykonaniu działań naprawczych.
- utworzenie baz danych (dotyczy jednostek samorządu terytorialnego lub instytucji przez nie wskazanych) pozwalających na inwentaryzacje źródeł emisji.

Termin składania wniosków

Część 1) Nabór ciągły.

Część 2) Wnioski od WFOŚiGW będą przyjmowane w terminie 180 dni roboczych od daty ogłoszenia naboru przez NFOŚiGW. Nabory będą powtarzane do wyczerpania środków NFOŚiGW. Terminy składania wniosków dla beneficjentów określają indywidualnie WFOŚiGW w ogłoszeniach o konkursach umieszczanych na swojej stronie internetowej.

Beneficjenci

Część 1) Jednostki samorządu terytorialnego: województwa

Część 2) Podmioty wskazane w programach ochrony powietrza, które planują realizację albo realizują przedsięwzięcia mogące być przedmiotem dofinansowania przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW z uwzględnieniem warunków niniejszego programu,

- kategorie beneficjentów wskażą indywidualnie WFOŚiGW w ogłaszanych konkursach,
- ostateczny odbiorca korzyści: podmioty wskazane w programach ochrony powietrza, korzystające z dofinansowania, wyłącznie za pośrednictwem beneficjenta.

Forma i warunki dofinansowania

Część 1) Dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Część 2) Dotacja udzielana przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW. Kwota dofinansowania wynosi do 90% kosztów kwalifikowanych, w tym do 45% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW w formie dotacji.

Nazwa programu

3.2. Poprawa efektywności energetycznej – PROJEKT

Część 1) Inteligentne Sieci Energetyczne (ISE)

Realizacja przedsięwzięć w ramach programu ma służyć optymalizacji i racjonalizacji zużycia energii: elektrycznej, ciepłej i ciepłej wody użytkowej w przestrzeniach pilotażowych, celem ograniczenia lub uniknięcia emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji CO₂.

Rodzaje przedsięwzięć:

1) działania przed i porealizacyjne w odniesieniu do pkt 2 i 3:

- kampanie informacyjno-edukacyjne, w tym seminaria dotyczące wdrażania inteligentnych sieci energetycznych,
- wartości niematerialne i prawne, sprzęt informatyczny, w tym:
  - wskazanie specyfikacji standardów wraz z ich opisem,
  - opracowanie lub dostosowanie systemów, potwierdzone raportem końcowym, w tym programów informatycznych dla zarządzania obciążeniami szczytowymi oraz sterowania rozpięciem mocy, automatyczną rekonfiguracją, monitorowaniem i łagodzeniem przeciążeń, a także integracja opomiarowania i zarządzania dystrybucją energii z systemami telekomunikacyjnymi i telemetrycznymi,
  - raporty z realizacji programów zarządzania popytem,
  - raporty z przeprowadzonych prac aplikacyjnych (testowych) programów bodźcowych i taryfowych,
  - inne związane z celem przedsięwzięcia.

2) działania wprowadzające inwestycyjne, realizowane w przestrzeni pilotażowej w warstwach:

- energii elektrycznej wraz z warstwą telekomunikacyjną/ telemetryczną,
- energii ciepłej wraz z warstwą telekomunikacyjną/ telemetryczną,
- ciepłej wody użytkowej wraz z warstwą telekomunikacyjną/ telemetryczną.

3) działania podstawowe inwestycyjne, realizowane w przestrzeni pilotażowej, m.in.:

- inteligentne sieci oświetleniowe z zastosowaniem energooszczędnego oświetlenia,
- rozproszone odnawialne źródła energii,
- mikrogeneracja, kogeneracja oraz trójgeneracja gazowa,
- urządzenia magazynujące energię (m. in. zbiorniki akumulacyjne oraz infrastruktura dla gromadzenia energii elektrycznej z/dla samochodów elektrycznych),
- montaż statycznych kompensatorów mocy biernej w ramach budowy/ przebudowy sieci elektroenergetycznych służących przyłączeniu odnawialnych źródeł energii,
- opomiarowanie i działania inwestycyjne dla energii gazowej w przestrzeniach pilotażowych, w których występuje współpracująca z warstwą telekomunikacyjną/ telemetryczną przynajmniej jedna z warstw: energii elektrycznej, energii ciepłej, ciepłej wody użytkowej.

Zakres programu

Część 2) LEMUR Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej

Celem programu jest uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.

Rodzaje przedsięwzięć:

- inwestycje polegające na projektowaniu i budowie lub tylko budowie, nowych budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Celem programu jest oszczędność energii i ograniczenie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowobudowanych budynkach mieszkalnych.

Rodzaje przedsięwzięć:

- budowa domu jednorodzinnego;
- zakup nowego domu jednorodzinnego;
- zakup lokalu mieszkalnego w nowym budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

Część 4) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

Celem programu jest ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.

Rodzaje przedsięwzięć:

- przedsięwzięcia inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej polegające na zakupie urządzeń wymienionych na Liście Kwalifikowalnych Maszyn i Urządzeń (*List of Eligible Materials and Equipment, LEME*) – lista urządzeń jest publikowana na stronie www.nfosigw.gov.pl. Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekracza 250 000 euro, stanowiących równowartość polskich złotych według średniego kursu NBP z dnia podpisania umowy kredytowej.
- przedsięwzięcia inwestycyjne w poprawę efektywności energetycznej, bazujące na rozwiązaniach indywidualnych i osiągające min. 20% oszczędności energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.
- przedsięwzięcia polegające na termomodernizacji budynku/ów pozostających w dysponowaniu beneficjenta, w wyniku której zostanie osiągnięte minimum 30% oszczędności energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.
- inwestycje polegające na zastosowaniu odnawialnych źródeł energii, w tym m. in. fotowoltaiki, w istniejących obiektach wykorzystujących konwencjonalne źródła energii. Finansowanie w formie kredytu z dotacją tego rodzaju przedsięwzięcia nie może przekroczyć 1 000 000 euro.

Część 1) Tryb konkursowy – w roku 2014 nie zostały zaplanowane nabory wniosków

Część 2) Tryb ciągły

Część 3 i 4) Nabór wniosków o dotację NFOŚiGW wraz z wnioskami o kredyt prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW.

Część 1)

- 1) przedsiębiorcy, w rozumieniu art. 431 Kodeksu cywilnego, organizujący w przestrzeni pilotażowej przedsięwzięcia z zakresu ISE, np.:
  - operatorzy systemów dystrybucyjnych i przesyłowych energii dokonujący bilansowania systemu,
  - sprzedawcy energii,
  - inne podmioty zajmujące się bilansowaniem, rozdziałem i sprzedażą energii,
  - zarządzający specjalnymi strefami ekonomicznymi;
- 2) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki organizujące na swoim terenie lub jego części, tj. w przestrzeni pilotażowej, przedsięwzięcia z zakresu ISE;
- 3) uczelnie, instytuty badawcze, Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne. Podmioty lub jednostki określone w pkt. od 1 do 3 mogą realizować przedsięwzięcie ISE wspólnie, wskazując Lidera przedsięwzięcia spośród siebie. W takim przypadku Lider odpowiada za całość przedsięwzięcia. Partnerem tych beneficjentów mogą być między innymi konsorcja naukowo- przemysłowe.

Część 2)

- podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych,
- samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych gminy wskazanych w ustawach,
- organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów, podejmujące się realizacji przedsięwzięcia, zgodnego z niniejszym programem.

Część 3)

- 1) osoby fizyczne dysponujące prawomocnym pozwoleniem na budowę oraz posiadające prawo do dysponowania nieruchomością, na której będą budowały budynek mieszkalny.
- 2) osoby fizyczne dysponujące uprawnieniem do przeniesienia przez dewelopera na swoją rzecz: prawa własności nieruchomości wraz z domem jednorodzinnym, który deweloper na niej wybuduje albo użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinnego, który będzie na niej posadowiony i stanowić będzie odrębną nieruchomość albo własności lokalu mieszkalnego. Przez dewelopera rozumie się także spółdzielnię mieszkaniową.

Część 4)

Zarejestrowane w Polsce mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa (zwane dalej MŚP), tj. przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 250 pracowników, których roczne obroty nie przekraczają 50 mln euro lub aktywa nie przekraczają wartości 43 mln euro oraz spełniające pozostałe warunki określone w definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zawartej w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.

Część 1) Dotacja

Część 2)

Dotacja – dofinansowanie kosztów wykonania dokumentacji projektowej w zależności od klasy energooszczędności projektowanego budynku.

Pożyczka – do 1000 zł na 1 m² powierzchni użytkowej pomieszczeń o regulowanej temperaturze powietrza w budynku. Pożyczka podlega częściowemu umorzeniu odpowiednio do uzyskanej klasy energooszczędności budynku.

Część 3) Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku, na podstawie umowy o współpracy zawartej z NFOŚiGW.

Wysokość dofinansowania wynosi:

w przypadku domów jednorodzinnych:

- standard NF40 – EUco 40 kWh/(m²*rok) – dotacja: 30 000 zł brutto
- standard NF15 – EUco 15 kWh/(m²*rok) – dotacja: 50 000 zł brutto

w przypadku lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych:

- standard NF40 – EUco 40 kWh/(m²*rok) – dotacja: 11 000 zł brutto;
- standard NF15 – EUco 15 kWh/(m²*rok) – dotacja: 16 000 zł brutto.
- w przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF15 dotacja może być obniżona do poziomu przewidzianego dla standardu NF40.
- w przypadku nie osiągnięcia zakładanego standardu NF40, dotacja nie zostanie udzielona;
- jeśli część powierzchni domu jednorodzinnego/ lokalu mieszkalnego, wykorzystywana będzie do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym wynajmu), to wysokość dofinansowania pomniejsza się proporcjonalnie do udziału powierzchni przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej w całkowitej powierzchni odpowiednio domu jednorodzinnego/ lokalu mieszkalnego; np. jeżeli działalność gospodarcza będzie prowadzona na 20% powierzchni całkowitej, to wysokość dofinansowania zmniejsza się o 20%;
- w przypadku, gdy działalność gospodarcza będzie prowadzona na powierzchni przekraczającej 50% domu jednorodzinnego/ lokalu mieszkalnego, o których mowa w przedsięwzięciu nie kwalifikuje się do dofinansowania przez NFOŚiGW.

Część 4)

- dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów udzielane są w ramach limitu przyznanego bankowi przez NFOŚiGW.
- bank ustanawia zabezpieczenie udzielonego kredytu z dotacją. Bank gwarantuje zwrot środków z dotacji na rzecz NFOŚiGW w przypadkach określonych w umowie o współpracy zawartej między NFOŚiGW i bankiem.
- warunki współpracy, w tym tryb i terminy przekazywania bankom przez NFOŚiGW środków na dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów szczegółowo określają umowy o współpracy zawarte przez NFOŚiGW z bankami.
- monitorowanie i kontrolę prawidłowości realizacji przedsięwzięcia i wykorzystania środków z kredytu z dotacją przeprowadza bank.
- w przypadku gdy dotacja stanowi pomoc publiczną, bank jako podmiot udzielający pomocy publicznej realizuje obowiązki związane z jej udzielaniem.

3.3. Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii

Część 1) BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii.

Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Rodzaje przedsięwzięć:

- elektrownie wiatrowe o mocy do 3 MWe,
- systemy fotowoltaiczne o mocy od 200 kWp do 1 MWp,
- pozyskiwanie energii z wód geotermalnych, moc od 5 MWt do 20 MWt,
- małe elektrownie wodne o mocy do 5 MW,
- źródła ciepła opalane biomasą o mocy do 20 MWt,

- biogazownie rozumiane jako obiekty wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, z wykorzystaniem biogazu rolniczego o mocy od 300 kW_e do 2 MW_e,
- instalacje wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej,
- wytwarzanie energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji na biomasę o mocy do 5 MW_e.

Część 2) Dopłaty na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych.

Celem programu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii cieplej ze źródeł odnawialnych.

Rodzaje przedsięwzięć:

Zakup i montaż kolektorów słonecznych do ogrzewania wody użytkowej lub do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania zasilania w energię innych odbiorników ciepła w budynkach, przeznaczonych lub wykorzystywanych na cele mieszkaniowe.

Efekty realizowanych przedsięwzięć nie mogą być wykorzystywane w działalności gospodarczej.

Część 3) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – PROJEKT

Celem programu jest zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.

Rodzaje przedsięwzięć

- 1) Wytwarzanie energii cieplej przy użyciu biomasy (źródła rozproszone o mocy nie wyższej niż 20 MWt)
- 2) Wytwarzanie energii elektrycznej w skojarzeniu przy użyciu biomasy (źródła rozproszone o mocy nie wyższej niż 3 MW_e)
- 3) Wytwarzanie energii elektrycznej i/lub ciepła z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu szczątków roślinnych i zwierzęcych.
- 4) Budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej.
- 5) Elektrownie wiatrowe o mocy nie wyższej niż 10 MW_e.
- 6) Pozyskiwanie energii z wód geotermalnych.
- 7) Elektrownie wodne o mocy nie wyższej niż 5 MW_e.
- 8) Wysokosprawna kogeneracja bez użycia biomasy.

Część 4) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii – PROJEKT

Celem programu jest osiągnięcie efektu ekologicznego polegającego na ograniczeniu lub uniknięciu emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych poprzez zakup i montaż małych lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii.

Rodzaje przedsięwzięć:

- źródła ciepła opalane biomasą, pompy ciepła oraz kolektory słoneczne o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt,
- systemy fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe, mikrobiogazownie oraz mikrokogeneracja o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kW_e.
- Wymagana: wysoka jakość instalowanych urządzeń, instalacja liczników energii ciepłej lub elektrycznej, gwarancja producenta głównych urządzeń i rękojmia wykonawcy, na co najmniej 5 lat, projektowanie i montaż przez osoby posiadające uprawnienia.

Część 1) Tryb ciągły – wnioski będą przyjmowane w terminie 30 dni kalendarzowych od daty rozpoczęcia naboru przez NFOŚiGW.

Część 2 i 4) Tryb ciągły. Wnioski składane są w bankach, które zawarły umowę o współpracy z NFOŚiGW

Część 3) Tryb konkursowy – w roku 2014 nie zostały zaplanowane nabory wniosków.

Część 1) Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 43 (1) Kodeksu cywilnego podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Część 2)

- osoby fizyczne posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym albo prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym w budowie,
- wspólnoty mieszkaniowe instalujące kolektory słoneczne na własnych budynkach wielolokalowych (wielorodzinnych)

którym to budynkom mają służyć zakupione kolektory słoneczne, z wyłączeniem odbiorców ciepła z miejskiej sieci ciepłej do podgrzewania ciepłej wody użytkowej

Część 3) Pomioty podejmujące realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii i wysokosprawnej Kogeneracji.

Zakres programu

Tryb składania wniosków

Beneficjenci

Beneficjenci

Część 4) Osoby fizycznych posiadające prawo do dysponowania budynkiem mieszkalnym oraz wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe.

Część 1) Pożyczka

Część 2) Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku na podstawie zawartej umowy o współpracy, dotacja w wysokości 45% kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia;

Część 3) Pożyczka z możliwością umorzenia

Część 4) Kredyt z dotacją do 100% kosztów kwalifikowanych zakupu i montażu małych lub mikro instalacji odnawialnych źródeł energii.

Maksymalna kwota dofinansowania na przedsięwzięcie wynosi:

- w przypadku osób fizycznych:
  - jedno źródło energii cieplnej lub elektrycznej – 100 000 zł,
  - kilka źródeł energii cieplnej lub elektrycznej – 150 000 zł,
- w przypadku spółdzielni lub wspólnot mieszkaniowych:
  - jedno źródło energii cieplnej lub elektrycznej – 300 000 zł,
  - kilka źródeł energii cieplnej lub elektrycznej – 450 000 zł,

Oprocentowanie kredytu w skali roku: 1%

Forma i warunki dofinansowania

Nazwa programu

3.4. System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)

Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej.

Dofinansowanie może być udzielone na realizację przedsięwzięć w budynkach użyteczności publicznej, przez które należy rozumieć budynki przeznaczone do pełnienia następujących funkcji: administracji samorządowej, ochrony przeciwpożarowej realizowanej przez OSP, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, a także budynkach zamieszkania zbiorowego przeznaczonych do okresowego pobytu ludzi poza stałym miejscem zamieszkania (w szczególności: internaty, domy studenckie), a także budynkach do stałego pobytu ludzi (w szczególności: domy rencistów lub emerytów, domy dziecka, domy opieki, domy zakonne, klasztory).

Rodzaje przedsięwzięć:

- 1) termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym zmiany wyposażenia obiektów w urzędzenia o najwyższych, uzasadnionych ekonomicznie standardach efektywności energetycznej związanych bezpośrednio z prowadzoną termomodernizacją obiektów w szczególności:
  - ocieplenie obiektu,
  - wymiana okien,
  - wymiana drzwi zewnętrznych
  - przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła),
  - wymiana systemów wentylacji i klimatyzacji,
  - przygotowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięcia,
  - systemy zarządzania energią w budynkach,
  - wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii.
- 2) wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne (jako dodatkowe zadanie realizowane równoległe z termomodernizacją obiektów).
- 3) dofinansowanie nie dotyczy przedsięwzięć, które znalazły się na podstawowej liście rankingowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko działanie 9.3 lub uzyskały dofinansowanie ze środków NFOŚiGW w ramach innych programów.

Część 2) Biogazownie rolnicze.

Rodzaje przedsięwzięć:

Budowa, rozbudowa lub przebudowa obiektów wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z wykorzystaniem biogazu rolniczego; budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej.

Część 3) Elektrociepłownie i ciepłownie na biomase.

Rodzaje przedsięwzięć:

Budowa, przebudowa lub rozbudowa obiektów wytwarzania energii elektrycznej lub cieplnej (kogeneracja) z zastosowaniem wyłącznie biomasy (źródła rozproszone o nominalnej mocy cieplnej poniżej 20 MWt).

Zakres programu

Część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE).

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia dotyczące budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznej w celu umożliwienia przyłączenia do KSE źródeł wytwórczych wytwarzających energię elektryczną z energetyki wiatrowej (OZE), w tym realizacja następujących zadań:

- 1) zapewnienie przyłączy dla źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE) (transformator, odcinek linii od źródła energii do punktu przyłączeniowego do KSE);
- 2) rozbudowa jednostek rozdzielniczy mocy 110 kV/SN poprzez dodatkowe pola (pola liniowe, pola transformatorowe, pola łączników szyn, pola sprzęgła, pola pomiarowe, pola potrzeb własnych, pola odgromnikowe i inne) z przyłączami, ogólna poprawa systemu nadzoru i sterowania (w tym monitoring);
- 3) rozbudowa sieci 110 kV/SN – linie napowietrzne kablowe lub zwiększenie przepustowości istniejących linii poprzez zmianę przekrojów przewodów roboczych i dodanie dodatkowego obwodu;
- 4) połączenie między stacjami transformatorowo-rozdzielczymi 110 kV/SN oraz pomiędzy nimi a siecią przesyłową (220 kV lub 400 kV);
- 5) budowa nowych odcinków sieci napowietrznej i sieci kablowych;
- 6) budowa nowej w pełni wyposażonej stacji transformatorowo-rozdzielczej 110 kV/SN;
- 7) budowa rezerwowych źródeł energii elektrycznej celem ustabilizowania sieci zasilanych okresowo z odnawialnych źródeł energii;
- 8) modernizacja sieci polegająca na zwiększeniu dopuszczalnej temperatury pracy linii przesyłowej.

Część 5) Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych

Rodzaje przedsięwzięć:

Termomodernizacja budynków, w tym zmiany wyposażenia obiektów w urzędzenia o najwyższych, uzasadnionych ekonomicznie standardach efektywności energetycznej związanych bezpośrednio z prowadzoną termomodernizacją obiektów w szczególności:

- ocieplenie obiektu
- wymiana okien
- wymiana drzwi zewnętrznych
- przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła)
- wymiana systemów wentylacji i klimatyzacji, przygotowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięcia
- zastosowanie systemów zarządzania energią w budynkach
- wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii
- wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne (jako dodatkowe zadania realizowane równoległe z termomodernizacją obiektów)

Część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne.

Rodzaje przedsięwzięć:

- I.1) modernizacja oświetlenia ulicznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, zapłonników, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych jeżeli jest to niezbędne do spełnienia normy PN EN 13201);
- I.2) montaż urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem;
- I.3) montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego.

Część 7) GAZELA – Niskoemisyjny transport miejski.

Rodzaje przedsięwzięć:

Ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla poprzez dofinansowanie przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia energii i paliw w transporcie miejskim. Dofinansowanie może być udzielone na realizację przedsięwzięć zmierzających do obniżenia zużycia energii i paliw w komunikacji miejskiej. Program obejmuje następujące działania:

- dotyczące taboru polegające na:
  - zakupie nowych autobusów hybrydowych zasilanych gazem CNG,
  - szkoleniu kierowców pojazdów transportu miejskiego z obsługi niskoemisyjnego taboru,
  - dotyczące infrastruktury i zarządzania polegające na:
    - modernizacji lub budowie stacji obsługi tankowania pojazdów transportu zbiorowego w zakresie dostosowania do autobusów hybrydowych zasilanych gazem CNG,
    - modernizacji lub budowie tras rowerowych,
    - modernizacji lub budowie bus pasów,
    - modernizacji lub budowie parkingów „Parkuj i Jedź”,
    - wdrażaniu systemów zarządzania transportem miejskim,
    - wdrożeniu systemu roweru miejskiego.

Tryb konkursowy
W roku 2014 w ramach części od 2 do 7 nie zostały zaplanowane nabory wniosków.

Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej.

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego niebędące przedsiębiorcami
- Ochotnicza Straż Pożarna
- uczelnie w rozumieniu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz instytuty badawcze
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej oraz podmioty lecznicze prowadzące przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 Kodeksu cywilnego w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych
- organizacje pozarządowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne
- podmiot lub jednostka określona w pkt. 1-6 będąca stroną umowy pożyczki w projekcie grupowym

Część 2) Biogazownie rolnicze.

Podmioty (osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujące realizację przedsięwzięć w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach rozkładu biomasy pochodzenia rolniczego oraz wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej.

Część 3) Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę.

Podmioty (osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujące realizację przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów kogeneracji z zastosowaniem wyłącznie biomasy (źródła rozproszone o nominalnej mocy cieplnej poniżej 20 MWt). Podmiot dominujący oraz spółki handlowe od niego zależne, mogą złożyć w jednym konkursie tylko jeden wniosek o dofinansowanie.

Część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE).

Wytwórcy energii elektrycznej oraz operatorzy sieci i inne podmioty, takie jak inwestorzy farm wiatrowych, podejmujące realizację przedsięwzięć w zakresie efektywnego przesylu i dystrybucji energii elektrycznej umożliwiającej przyłączenie podmiotów wytwarzających energię elektryczną z energetyki wiatrowej (OZE) do KSE.

Część 5) Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych

- Polska Akademia Nauk oraz utworzone przez nią instytuty naukowe
- państwowe instytucje kultury
- instytucje gospodarki budżetowej
- komendy powiatowe i miejskie państwowej straży pożarnej
- państwowe jednostki budżetowe (PJB)

Część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne.

Jednostki samorządu terytorialnego posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia

Część 7) GAZELA – Niskoemisyjny transport miejski

- gminy miejskie;
- spółki komunalne, które działają w celu wykonania zadań gmin miejskich związanych z lokalnym transportem zbiorowym;
- inne podmioty świadczące usługi w zakresie lokalnego transportu miejskiego na podstawie umowy zawartej z gminą miejską.
- Poprzez komunikację miejską należy rozumieć w znaczeniu określonym w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

Beneficjenci

Beneficjenci

**Forma i warunki
dofinansowania**

Dotacja;
Pożyczka.

OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I FUNKCJI EKOSYSTEMÓW

Celem programu jest zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody.

Rodzaje przedsięwzięć:

1) ochrona przyrody i ograniczenie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach parków narodowych poprzez:

- prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów oraz występujących w nich siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
- renaturyzację siedlisk przyrodniczych zdegradowanych i zniekształconych przez człowieka,
- ochronę, restytucję i reintrodukcję gatunków podlegających ochronie,
- ochronę ex situ zagrożonych gatunków,
- wyposażenie w podstawowy sprzęt informatyczny i oprogramowanie pod kątem wdrażania planów ochrony oraz zarządzania obszarami chronionymi,
- monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
- prowadzenie hodowli zachowawczej zanikających pierwotnych ras zwierząt,
- ochronę przeciwpożarową,
- ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki na obszarach parków narodowych poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej,
- kompleksowe ograniczenie emisji zanieczyszczeń z budynków parków narodowych, negatywnie oddziałujących na przyrodę,
- wykup gruntów realizowany w trybie pierwokupu na rzecz Skarbu Państwa;

2) ochrona przyrody i ograniczenie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach międzynarodowych rezerwatów biosfery MAB i obszarach chronionych na podstawie Konwencji Ramsarskiej, poprzez:

- prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów oraz występujących w nich siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
- monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
- ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki poprzez budowę i modernizację małej infrastruktury turystycznej;

3) ochrona siedlisk i gatunków wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej, oraz Dyrektywie Ptasiej, w ramach sieci obszarów Natura 2000, poprzez:

- opracowanie planów zadań ochronnych i planów ochrony oraz opracowań niezbędnych do ich powstania i funkcjonowania,
- realizację wskazań zawartych w planach zadań ochronnych i planach ochrony w zakresie prowadzenia czynnej ochrony siedlisk i gatunków (działania o charakterze powtarzalnym),
- wyposażenie w podstawowy sprzęt informatyczny i oprogramowanie pod kątem wdrażania planów zadań ochronnych i planów ochrony oraz zarządzania obszarami chronionymi,
- monitoring w zakresie stanu zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań;

4) powstrzymanie spadku liczebności i odbudowa populacji zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów, poprzez:

- opracowanie krajowych programów ochrony gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
- restytucję i reintrodukcję gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
- ochronę ex situ gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
- monitoring w zakresie stanu populacji, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych zadań,
- odbudowę populacji zanikających rodzimych gatunków zwierzyny drobnej – zająca i kuropatwy;

5) ochrona i rewitalizacja zabytkowych parków i ogrodów;

6) budowa lub modernizacja obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz lasów ochronnych w otoczeniu uzdrowisk oraz miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;

7) przygotowanie projektów przyrodniczych, planowanych do realizacji przy wykorzystaniu funduszy unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020;

8) odtworzenie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz urządzeń i obiektów służących ochronie tych zasobów, zniszczonych w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych, w zakresie:

- zasobów przyrodniczych parków narodowych, międzynarodowych rezerwatów biosfery MAB i obszarów chronionych na podstawie Konwencji Ramsarskiej,

Zakres programu

- gatunków i siedlisk chronionych w ramach sieci obszarów Natura 2000,
  - populacji gatunków prawnie chronionych oraz wpisanych na czerwone listy lub umieszczonych w czerwonych księgach gatunków zagrożonych,
  - populacji zanikających rodzimych gatunków zwierzyny drobnej – zająca i kuropatwy,
  - zabytkowych parków i ogrodów;
- 9) przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+, V osi priorytetowej POIiŚ, RPO oraz EWT,
- 10) przedsięwzięcia współfinansowane z Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 w ramach Programu Operacyjnego PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”,
- 11) przedsięwzięcia współfinansowane ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Tryb składania wniosków

Tryb konkursowy dla przedsięwzięć określonych w pkt od 2 do 7
Tryb ciągły dla przedsięwzięć określonych w pkt 1 i od 8 do 11

Beneficjenci

- parki narodowe,
- Ministerstwo Środowiska, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalne dyrekcje ochrony środowiska, urzędy morskie, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, parki krajobrazowe i ich zespoły, uczelnie wyższe, placówki naukowe PAN (dla przedsięwzięć określonych w pkt od 2 do 8),
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, państwowe instytuty badawcze i jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe (dla przedsięwzięć określonych w pkt od 2 do 6 i 8),
- państwowe i samorządowe instytucje kultury, kościelne jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne, będące właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą zabytkowych parków i ogrodów (dla przedsięwzięć określonych w pkt 5).

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja dla przedsięwzięć określonych w pkt od 1 do 8;
Pożyczka, w tym na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;
Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe).

PROGRAMY MIĘDZYDZIEDZINOWE

Nazwa programu || 5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa

Celem programu jest wsparcie działań Ministra Środowiska niezbędnych do realizacji polityki ekologicznej państwa.

Zakres programu

Część I) Ekspertyzy, opracowania, realizacja zobowiązań międzynarodowych
Rodzaje przedsięwzięć:

- opracowania, raporty, ekspertyzy, opinie, prace studialne i naukowo-badawcze służące wspieraniu i wypełnieniu zobowiązań Ministra Środowiska,
- zadania Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- zobowiązania wynikające z ratyfikowanych lub podpisanych przez Polskę umów międzynarodowych w zakresie ochrony środowiska oraz członkostwa w organizacjach międzynarodowych i ich agendach, poprzez finansowanie kosztów działalności podmiotów realizujących te zobowiązania i wskazanych przez Ministra Środowiska,
- wsparcie systemu ocen oddziaływania na środowisko, poprzez finansowe wsparcie organów administracji publicznej zaangażowanych w postępowania ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz ocen oddziaływania na obszary Natura 2000.

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Beneficjenci

- Ministerstwo Środowiska,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Forma i warunki dofinansowania

Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe) do 100% kosztów kwalifikowanych

Nazwa programu || 5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę

Zakres programu

W przypadku, gdy odrębne przepisy określają podmiot uprawniony do otrzymania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu, wskazują jego wysokość oraz przeznaczenie, nie zachodzi konieczność opracowania programu priorytetowego. Przykładowo obejmuje to finansowanie przedsięwzięć lub zadań wskazanych przez m.in.:

- Ustawę z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w latach 2006-2010”;
- Ustawę z dnia 28 października 2002 r. o Funduszu Żeglugi Śródlądowej i Funduszu Rezerwowym.

Tryb składania wniosków

Określa ustawodawca bądź zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania.

Beneficjenci

Określa ustawodawca bądź zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania.

Forma i warunki dofinansowania

Określa ustawodawca bądź zapisy programu priorytetowego w przypadku jego opracowania.

5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska

Celem programu jest wspomaganie systemu zarządzania jakością środowiska poprzez monitoring środowiska i działania państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej ze szczególnym uwzględnieniem wywiązywania się Polski ze zobowiązań akcesyjnych oraz zadań programu Państwowego Monitoringu Środowiska, przy zapewnieniu wymogów dotyczących jakości danych, określonych w przepisach prawa.

Część 1) Monitoring środowiska

Rodzaje przedsięwzięć:

- badania Państwowego Monitoringu Środowiska, wykonanie raportów prezentujących wykonywane badania oraz prace metodyczne dotyczące zadań określonych w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska;
- zadania inwestycyjne związane z rozbudową zaplecza technicznego Państwowego Monitoringu Środowiska oraz zakupy restytucyjne wyposażenia laboratoriów wykonywujących badania na rzecz tego programu;
- zakupy środków trwałych niezbędnych do wykonania uzupełniających pomiarów stanu środowiska w granicach obszarów, na których w okresie ostatnich 4 lat przez co najmniej 2 lata wystąpiły przekroczenia standardów jakości środowiska,
- zakupy środków trwałych na wykonanie pomiarów emisyjnych i imisyjnych.

Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia realizowane w ramach zapewnienia osłony hydrologiczno-meteorologicznej, polegające w szczególności na:

- wykonaniu pomiarów i obserwacji hydrologicznych oraz meteorologicznych;
- wykonaniu badań elementów hydrologicznych i morfologicznych dla potrzeb oceny stanu wód powierzchniowych;
- gromadzeniu, przetwarzaniu, archiwizowaniu i udostępnianiu informacji hydrologicznych oraz meteorologicznych;
- wykonaniu bieżących analiz i ocen sytuacji hydrologicznej oraz meteorologicznej;
- opracowywaniu i przekazywaniu prognoz meteorologicznych i hydrologicznych;
- opracowywaniu i przekazywaniu organom administracji publicznej ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze;
- realizowaniu zadań wynikających z przynależności do organizacji międzynarodowych w zakresie dotyczącym meteorologii, hydrologii i oceanologii.

Część 1) Monitoring środowiska

Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym. Wnioski będą przyjmowane nie później niż do 30 czerwca danego roku.

Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna

Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym. Wnioski na dany rok będą przyjmowane do 30 listopada roku poprzedniego.

Część 1) Monitoring środowiska

- podmioty należące do sektora finansów publicznych;
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki;
- uczelnie niepubliczne;
- przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy

Część 1) Monitoring środowiska

Dotacja,
Pożyczka,
Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe).

Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna

Dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych

Nazwa programu

5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków

Zakres programu

Celem programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz poważnych awarii, usprawnienia usuwania ich skutków oraz wzmocnienia wybranych elementów zarządzania środowiskiem. Realizacja przedsięwzięć programu wpłynie na poprawę ochrony przed zagrożeniami naturalnymi, poważnymi awariami oraz na sprawność usuwania ich skutków i będzie ukierunkowana na minimalizowanie ryzyka związanego ze zmianami klimatu.

Rodzaje przedsięwzięć:

- 1) usuwanie skutków zagrożeń naturalnych na obiektach ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 2) budowa i modernizacja obiektów służących zapobieganiu zagrożeniom środowiska, zgodnie z rządowymi dokumentami, w szczególności z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i masterplanami z nimi związanymi,
- 3) budowa i modernizacja stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym wyposażenie w specjalistyczny sprzęt,
- 4) zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz prognozowania, ograniczania i usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii,
- 5) wsparcie techniczne Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego i realizacji Planu Zarządzania Kryzysowego,
- 6) realizacja przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania zagrożeń powodowanych zdarzeniami naturalnymi lub poważnymi awariami.

Tryb składania wniosków

Tryb ciągły

Beneficjenci

- służby ratownicze i stowarzyszenia wskazane w Porozumieniu Ministrów: Środowiska oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25.03.2011 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- samorządowe jednostki budżetowe,
- jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja,
Pożyczka.

Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe).

Nazwa programu

5.5. Edukacja ekologiczna*

Zakres programu

Celem ogólnym programu jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe programu:

- Kształtowanie ekologicznych zachowań społeczeństwa;
- Rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej;
- Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska lub wystąpiły klęski żywiołowe.

Rodzaje przedsięwzięć:

- 1) programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne,
- 2) szkolenia, warsztaty, wydawnictwa, konkursy, przedsięwzięcia upowszechniające wiedzę ekologiczną, seminaria, kongresy i konferencje o zasięgu krajowym i międzynarodowym,
- 3) realizacja filmów, cyklicznych programów telewizyjnych i radiowych,
- 4) promocja zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz edukacja prowadzona na łamach prasy,
- 5) rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej,
- 6) działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska lub wystąpiły klęski żywiołowe.

Tryb składania wniosków

Nabór wniosków odbywa się w trybie konkursowym, w formie konkursów tematycznych, co najmniej dwa razy w roku.

W przypadku przedsięwzięć związanych z wystąpieniem klęsk żywiołowych nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym.

Beneficjenci

- podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć mających na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju,
- redakcje gazet i czasopism o zasięgu ogólnopolskim (nie indywidualni autorzy artykułów) – w przypadku promocji zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz edukacją prowadzoną na łamach prasy,
- jednostki sektora finansów publicznych lub organizacje pozarządowe, dla których działania edukacyjne związane z ochroną środowiska stanowią działalność ustawową lub statutową – w przypadku działań związanych z rozwojem bazy służącej edukacji ekologicznej.

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja,
Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe).

* Dla programu Edukacja Ekologiczna w roku 2014 planowane jest przeprowadzenie ewaluacji, a na podstawie jej wyników wprowadzenie zmian w zapisach programu.

Nazwa programu

5.6. Współfinansowanie LIFE+

Zakres programu

Celem programu jest zwiększenie stopnia wykorzystania przez Polskę środków na rzecz ochrony środowiska dostępnych w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+.

Rodzaje przedsięwzięć:

Dofinansowanie mogą uzyskać przedsięwzięcia krajowe i międzynarodowe w zakresie realizowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Instrumentu Finansowego LIFE+ określonych w *Rozporządzeniu (WE) nr 614/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie instrumentu finansowego na rzecz środowiska (LIFE+)*, w ramach:

- komponentu I Przyroda i Różnorodność biologiczna,
- komponentu II Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska,
- komponentu III Informacja i komunikacja.

Tryb składania wniosków

Terminy składania wniosków będą każdorazowo określane przez Zarząd NFOŚiGW w oparciu o terminy składania wniosków do LIFE+ podane przez Komisję Europejską.

Rok 2013 był ostatnim rokiem naboru wniosków o współfinansowanie LIFE+ w obecnym kształcie programu priorytetowego.

Rozpoczęcie od 2014 roku nowej perspektywy finansowej spowoduje konieczność dostosowania programu priorytetowego do nowych warunków prawnych.

Beneficjenci

Beneficjentem pomocy w ramach programu może być zarejestrowana na terenie Rzeczypospolitej Polskiej osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, a także samorządowa jednostka budżetowa, realizująca projekty finansowane w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ na podstawie umowy o dofinansowanie przedsięwzięcia zawartej z Komisją Europejską.

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja
Przekazanie środków dla PJB (państwowe jednostki budżetowe)

Nazwa programu

5.7. SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW

Celem programu jest wspieranie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej mających na celu:

- wzrost ilości nieszkodliwych odpadów zawierających azbest,
  - poprawę stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapewnienie dofinansowania przedsięwzięć przyczyniających się do wypełnienia wymogów Dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,
- realizowanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Część I) Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Rodzaje przedsięwzięć:

- 1) przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 2) przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową.

Dopuszcza się, by gmina uznała jako równoważny gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest program związku międzygminnego, którego jest członkiem lub powiatu, na którego terenie się znajduje.

Celem programu jest wspieranie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej mających na celu:

- wzrost ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest,
- poprawę stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapewnienie dofinansowania przedsięwzięć przyczyniających się do wypełnienia wymogów Dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,

realizowanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Część 1) Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Rodzaje przedsięwzięć:

- 1) przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
  - 2) przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową.
- Dopuszcza się, by gmina uznała jako równoważny gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest program związku międzygminnego, którego jest członkiem lub powiatu, na którego terenie się znajduje.

Część 2) Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego.

Rodzaje przedsięwzięć:

Zagospodarowanie ścieków bytowo – gospodarczych powstających w gospodarstwach domowych (w tym również zarządzanych przez wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe), w gospodarstwach agroturystycznych oraz w obiektach użyteczności publicznej, w tym:

- wykonanie przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków (PBOŚ) o przepustowości do 50 RLM, oczyszczających ścieki bytowo-gospodarcze z gospodarstw domowych, gospodarstw agroturystycznych i obiektów użyteczności publicznej,
- wykonanie lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi dla budynków, osiedli mieszkaniowych oraz małych miejscowości o zwartej zabudowie – dotyczy systemów obsługujących od 50 do 1 000 RLM, na obszarach, które z uwagi na niekorzystne warunki gruntowe i/lub wodne nie mogą być obsługiwane przez systemy przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków (PBOŚ), i na których gęstość zabudowy jest wystarczająca, by budowę sieci kanalizacyjnej i zbiorczej oczyszczalni ścieków można było uznać za ekonomicznie uzasadnioną,
- wykonanie podłączeń budynków do kanalizacji sanitarnej w systemie kanalizacji grawitacyjnej, ciśnieniowej, podciśnieniowej – dotyczy obszarów, na których istnieje możliwość podłączenia się do istniejącego lub będącego w trakcie realizacji zbiorczego systemu kanalizacyjnego.

Część 1) Usuwanie wyrobów zawierających azbest

- Wnioski od WFOŚiGW będą przyjmowane w terminie 30 dni od daty ogłoszenia naboru przez NFOŚiGW.
- Terminy składania wniosków dla beneficjentów końcowych określają indywidualnie WFOŚiGW.

Część 2) Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego.

- Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym, do wyczerpania budżetu programu na dany rok.
- Terminy składania wniosków dla beneficjentów końcowych określają indywidualnie WFOŚiGW.
- Beneficjentami programu są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- Beneficjentami końcowymi programu są jednostki samorządu terytorialnego i ich związki lub podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Udostępnienie środków finansowych WFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie:

- dotacji – w ramach części 1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- pożyczek do 90% kosztów kwalifikowanych – w ramach części 2. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków wraz z sieciami kanalizacyjnymi oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego.

Zakres programu

Tryb składania wniosków

Beneficjenci

Forma i warunki dofinansowania

Celem programu jest zmniejszenie negatywnego oddziaływania przedsiębiorstw na środowisko.

Część 1) Audyt energetyczny/elektroenergetyczny przedsiębiorstwa.

Rodzaje przedsięwzięć:

- audyty energetyczne i elektroenergetyczne w podmiotach, w których minimalna wielkość przeciętnego zużycia energii końcowej (suma energii elektrycznej i ciepłej), w roku poprzedzającym złożenie wniosku o dofinansowanie audytu, wynosiła 20 GWh/rok, w tym:
  - audyty energetyczne procesów technologicznych,
  - audyty elektroenergetyczne budynków i wewnętrznych sieci przemysłowych,
  - audyty energetyczne źródeł energii ciepła, energii elektrycznej i chłodu,
  - audyty energetyczne wewnętrznych sieci ciepłowniczych i budynków.

Część 2) Zwiększenie efektywności energetycznej.

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia zgodne z obwieszczeniem Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, mające na celu poprawę efektywności energetycznej, a także zmierzające ku temu zmiany technologiczne w istniejących obiektach, instalacjach i urządzeniach technicznych, w tym:

technologie racjonalizacji zużycia energii elektrycznej poprzez:

- energooszczędne systemy napędowe,
- systemy sterowania napędami np. poprzez instalacje łagodnego rozruchu,
- energooszczędne silniki,
- falowniki do pomp i wentylatorów,
- energooszczędne sprężarki i systemy ich sterowania,
- wewnętrzne sieci przesyłowe energii, w tym ograniczenie przepływów mocy biernej,
- odnawialne źródła energii w tym turbiny wiatrowe, kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, małe elektrownie wodne, budowa/modernizacja własnych (wewnętrznych) źródeł energii w tym z uwzględnieniem kogeneracji.

technologie racjonalizacji zużycia ciepła poprzez:

- izolacje i odwadnianie systemów parowych,
  - odnawialne źródła energii w tym systemy geotermalne, kolektory słoneczne, pompy ciepła,
  - termomodernizacja budynków przemysłowych i biurowych,
  - rekuperacja i odzyskiwanie ciepła z procesów i urządzeń,
  - modernizacja wewnętrznych sieci grzewczych,
  - wykorzystanie energii odpadowej z procesów przemysłowych,
  - budowa/modernizacja własnych (wewnętrznych) źródeł energii w tym z uwzględnieniem kogeneracji.
- modernizacja procesów przemysłowych w zakresie efektywności energetycznej, wdrażanie systemów zarządzania energią i jej jakością oraz wdrażanie systemów zarządzania sieciami elektroenergetycznymi w obiektach przedsiębiorstw.

Część 3) E-KUMULATOR – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu.

Rodzaje przedsięwzięć:

1) zmniejszenie zużycia surowców pierwotnych:

- przedsięwzięcia polegające m.in. na budowie, rozbudowie lub modernizacji istniejących instalacji produkcyjnych lub urządzeń przemysłowych, w tym:
  - technologie bezodpadowe (TBO) oraz niskoodpadowe technologie produkcji zapewniające wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
  - technologie ograniczające jednostkowe zużycie wody w procesach produkcyjnych systemy zamkniętych obiegów wody,
  - technologie produkcji materiałów z wykorzystaniem ubocznych produktów spalania i/lub odpadów,
  - technologie produkcji wypełniaczy mineralnych dla różnych gałęzi przemysłu, pigmentów ceramicznych z wykorzystaniem odpadów,
  - instalacje odzyskiwania z procesów produkcyjnych m.in. metali nieżelaznych, substancji chemicznych, olejów i paliw oraz mas celulozowych,
  - technologie służące do wytwarzania paliw alternatywnych i substratów do ich produkcji z własnych odpadów, w tym osadów,
  - modernizacja stacji demineralizacji i dekarbonizacji wody,

Zakres programu

- 2) ograniczenie szkodliwych emisji do atmosfery:
- przedsięwzięcia służące poprawie jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji ze źródeł spalania paliw o łącznej mocy nominalnej nie mniejszej niż 20 MW i nie większej niż 40 MW, do wymogów określonych dla krajowych wymagań emisyjnych dla instalacji o takiej mocy lub wynikających z konkluzji dotyczącej BAT, o ile zostaną dla tych źródeł określone, w tym:
    - modernizacja lub rozbudowa instalacji spalania paliw,
    - modernizacja urządzeń lub wyposażenie instalacji spalania paliw w urządzenia lub instalacje do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
    - modernizacja istniejących instalacji spalania paliw do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT).
  - 3) energetyczne wykorzystanie przemysłowych odpadów, w tym osadów ściekowych:
    - przedsięwzięcia służące m.in. energetycznemu wykorzystaniu przemysłowych odpadów (w tym osadów ściekowych), których produktem końcowym będzie energia cieplna i/lub elektryczna, w tym:
      - budowa nowych lub modernizacja istniejących instalacji energetycznego wykorzystania przemysłowych odpadów
      - budowa nowych lub modernizacja istniejących instalacji służących produkcji i wykorzystaniu paliw alternatywnych we własnych procesach technologicznych i w spalarniach odpadów.

Maksymalna nominalna moc instalacji dla termicznego przekształcania odpadów przemysłowych nie może przekroczyć 3 MW.

Tryb składania wniosków

Tryb konkursowy

Beneficjenci

Przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, podejmujący realizację przedsięwzięć mających na celu oszczędzanie energii, prowadzący działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 551 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny

Warunki i forma dofinansowania

Dotacja do 70% kosztów kwalifikowanych – dla części 1.
Pożyczka do 75% kosztów kwalifikowanych – dla części 2 i 3.

Nazwa programu

5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

Zakres programu

Celem programu jest przeprowadzenie badań naukowych, prac rozwojowych oraz wdrożenie powstałych w ich wyniku innowacyjnych technologii proekologicznych.

Program realizowany wspólnie z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) w 5 wybranych obszarach:

- Środowiskowe aspekty pozyskiwania gazu niekonwencjonalnego,
- Efektywność energetyczna i magazynowanie energii,
- Ochrona i racjonalizacja wykorzystania wód,
- Pozyskiwanie energii z czystych źródeł,
- Nowatorskie metody otrzymywania paliw, energii i materiałów z odpadów oraz recyklingu odpadów.

Tryb składania wniosków

Tryb konkursowy

Beneficjenci

- Przedsiębiorca – podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną (zalicza się tu w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą), posiadający siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
- Konsorcjum naukowe – gdy w skład konsorcjum wchodzi co najmniej jedna jednostka naukowa niebędąca przedsiębiorcą i co najmniej jeden przedsiębiorca. Liderem konsorcjum jest przedsiębiorca.
- Grupa przedsiębiorców – działających wspólnie na podstawie umowy, w skład której wchodzi co najmniej dwóch przedsiębiorców.

Forma i warunki dofinansowania

Dotacja

Zapraszamy na naszą stronę internetową:

www.nfosigw.gov.pl

a także do naszej siedziby w Warszawie.
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3 a
tel. (+48 22) 45 90 100, 370
E-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl

Wydrukowano na papierze ekologicznym